Prima instanţă: Judecătoria Strășeni, sediul Călărași (jud. Elena Bolocan)
Dosarul nr. 2a-21/24
(2-22080283-02-2a-03012024)

D E C I Z I E

17 aprilie 2024 mun. Chişinău

Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău în componenţa:
Preşedintele şedinţei, judecătorul Ana Panov
Judecătorii Vitalie Cotorobai şi Viorica Mihaila
Grefier Cristian Adam

examinând în ordine de apel, în şedinţă publică, cererea de apel declarată de apelanții Publicația Periodică ”MUNCA PAȘNICĂ” Societate cu Răspundere Limitată și Ștefan Tulbur, împotriva hotărârii Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași din 19 septembrie 2023, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Liudmila Chiriac împotriva Publicației Periodice ”MUNCA PAȘNICĂ” Societate cu Răspundere Limitată și Ștefan Tulbur privind apărarea onoarei și demnității profesionale, încasarea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,-

a c o n s t a t a t:

Pretenţiile reclamantului:

1. La data de 6 iunie 2022, reclamanta Liudmila Chiriac, a depus cererea de chemare în judecată *(ulterior concretizată)* împotriva Publicației Periodice ”MUNCA PAȘNICĂ” Societate cu Răspundere Limitată (*în continuare PP”MUNCA PAȘNICĂ”SRL*) și Ștefan Tulbur privind apărarea onoarei și demnității profesionale, încasarea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, a indicat că în fapt, la data de 21 aprilie 2022 în ediția cu nr. 5 al PP”MUNCA PAȘNICĂ”SRL a fost publicat la pagina nr. 4 un articol denumit ”Cimitire Părăsite”, semnat de către *****, corespondent special. Articolul nominalizat are două imagini grafice, în primul, din partea de sus fiind reprezentată Liudmila Chiriac într-o ipostază caricaturizată, pe fonul unei cruci funerare din cimitir, fiind expusă într-o ipostază jenantă ce îi lezează demnitatea.

Menționează că studiind conținutul articolului, a constatat că de către PP”MUNCA PAȘNICĂ”SRL, la adresa Liudmilei Chiriac, au fost făcute un șir de afirmații defăimătoare, false, judecăți de valoare, fără substrat factologic, informații despre viața familială a acesteia și anume: *”-Ba mai mult situația a devenit şi mai dezastruoasă după ce responsabilă de ele (cimitirele) a devenit Chiriac Liudmila, un cinovnic al gospodăriei comunale Străşeni"; -"Da aceasta puţin ce o deranjează pe Liudmila Chiriac. Nu scapă din vedere însă, comercializarea bronurilor viitoarelor morminte. Spune lumea că ele costă bani bunişori, dar unde se duc ştie numai doamna Chiriac. Ştim din start replica Liudmilei Chiriac: Nu-s parale ”; -”Lipsește doar spirit gospodăresc, de conducere, calităţi ce doamna Liudmila Chiriac nu le are. Se apropie paştele Blajinelor, şi neapărat unul din cimitire va fi vizitat şi de Liudmila Chiriac. Credeţi că va roşi cînd se va pomeni aici...?”; -”Apropo în prezent se duce lupta pentru funcţia de director a gospodăriei comunale, unde candidează şi d. Chiriac. Se îngrozesc chiar şi unii consilieri: Chiar de devine cap a acestei instituţii, apoi e greu de imaginat în ce stare se va pomeni orașul nostru”; - Mai spun lucrătorii gospodăriei comunale, că Liudmila Chiriac, mai deţine o funcţie (secretă) reeltor. Cumpără şi vinde obiecte imobiliare. E cu mult mai bănos ca nişte cimitire”*.

Menționează că în sensul art. 2 al Legii nr. 64 din 23 aprilie 2010 prin defăimare se înțelege răspândire a informației false care lezează onoarea, demnitatea şi/sau reputația profesională a persoanei. Prin răspândire a informației se înțelege - proces de transmitere a informației către alte persoane (cel puţin către o persoană, exceptând persoana lezată). Prin informație se înțelege - orice expunere de fapt, opinie sau idee sub formă de text, sunet şi/sau imagine. Prin judecată de valoare se înțelege - opinie, comentariu, teorie sau idee care reflectă atitudinea faţă de un fapt, a cărei veridicitate este imposibil de dovedit. Prin judecată de valoare fără substrat factologic suficient se înțelege – judecată de valoare care se bazează pe fapte care nu au avut loc sau pe fapte care au avut loc, dar a căror expunere este denaturată pînă la falsitate.

Afirmă că de către PP”MUNCA PAȘNICĂ”SRL au fost făcute un șir de afirmații defăimătoare, false, ce nu corespund realității ce au avut drept scop intimidarea şi defăimarea Liudmilei Chiriac, fără a aduce probe sau utilizarea unor tehnici jurnalistice ce nu ar leza demnitatea umană şi profesională a persoanei. Reclamanta respinge cu fermitate acuzațiile aduse de către pârât şi califică toate cele afirmate drept falsuri şi dezinformări.

Susține că în fond, faptele expuse de către PP”MUNCA PAȘNICĂ”SRL în ediția cu nr. 5 din 21 aprilie 2022 reprezintă evident fals, ori, reclamanta Liudmila Chiriac nu are nicio atribuție în domeniul cimitirelor și orice asociere a acesteia cu acest subiect reprezintă dezinformare şi fals. Reclamanta Liudmila Chiriac în prezent deţine funcţia de *****, iar începând cu anul 2021 participă activ la

implementarea proiectului de extindere a colectării separate a deșeurilor în cadrul companiei ”Moldova reciclează deșeuri”. La fel, participă la adoptarea strategiei locale de gestionare a deșeurilor în mun. Străşeni.
Astfel, în adresa PP”MUNCA PAȘNICĂ”SRL la data de 27 aprilie 2022 a fost expediată o cerere prealabilă care la data de 17 mai 2022 a fost restituită cu aviz cu mențiunea ”plecat”. În paralel, pe poșta electronică a PP”MUNCA PAȘNICĂ”SRL la data de 11 mai 2022, adresă afișată în ziar, a fost expediată aceiași cerere prealabilă privind soluționarea litigiului pe cale amiabilă.
Punctează că la data de 12 mai 2022, PP”MUNCA PAȘNICĂ”SRL a remis două răspunsuri prin intermediul poștei electronice cu următorul conținut: *”D. Cebotari! Redacţia gazetei ”Munca paşnică” vă propune personal să vizitaţi cimitirele din Străşeni. Speram că vă veţi convinge în ce stare se află ele. Subiectul articolului a fost propus de mai mulţi consilieri municipali şi de sugestii a cetăţenilor. Vinovat al dezastrului se face Chiriac Liudmila, un ”cinovnic” iresponsabil a ÎM”Gospodăria Comunală Străşeni”. Sînteti în drept sa vă adresaţi în instanţa de judecată. Vă sfătui, nu apăraţi aşa persoane. „PS. Ne sînt foarte bine cunoscute relaţiile ”afeorurile” DVS cu Parascan, Chiriac, Scobici, Minascurta. Si nu numai noua...”.*
Astfel, consideră că pârâtul cu certitudine a refuzat soluţionarea litigiului pe cale amiabilă, motiv din care reclamanta înaintează respectiva cererea de chemare în judecată.
Argumentează că suma pe care o solicită a fi încasată din contul pârâților cu titlu de prejudiciul moral, în sumă de 100000 lei este justificată, ori, prin publicația respectivului articol, reputația profesională a reclamantei a avut de suferit, fiind asociată de către pârât cu scheme infracționale legate de gestionarea cimitirelor din mun. Străşeni, aceasta neavând nicio atribuție în acest sector, reclamanta fiind deseori întrebată de către cetățeni dacă este adevărată informația publicată de pârât.
Menționează că reclamanta a fost aleasă în urma alegerilor locale generale din 20 octombrie 2019 în funcţia de consilier municipal Străşeni pe lista *****, astfel fiindu-i prejudiciată şi imaginea sa ca şi consilier municipal.
În data de 5 septembrie 2023 reprezentantul reclamantei, avocatul Andrei Cebotari, a depus cerere de concretizare a acțiunii civile.
Menționează că, ulterior depunerii cererii de chemare în judecată, au apărut dubii referitor la numele și identitatea pârâtului indicat a fi *****, care de fapt ar putea fi un pseudonim. Astfel reprezentantul reclamantei a interpelat Agenția Servicii Publice în vederea identificării persoanei pe nume *****, iar prin răspunsul instituției menționate la interpelare se menționează că persoana pe nume ***** a.n. *****, la *****, a fost radiată de la evidență în legătură cu decesul acesteia.
Astfel reieșind din faptul că persoana pe nume *****, ce figurează în calitate de autor al articolului este decedată, reclamantul și-a concretizat acțiunea civilă în

continuare, înaintând pretențiile sale împotriva PP”MUNCA PAȘNICĂ”SRL și Ștefan Tulbur privind apărarea onoarei și demnității profesionale și alte pretenții conexe, precum și compensarea cheltuielilor de judecată, cerere acceptată spre examinare în temeiul încheierii protocolare pronunțate la 18 septembrie 2023.

Poziţia instanţei de fond:

2. Prin hotărârea Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași din 19 septembrie 2023, s-a admis parțial acțiunea. S-a constatat ca fiind false şi defăimătoare informația publicată la data de 21 aprilie 2022 în articolul denumit „Cimitire Părăsite” în Ediţia nr.5 a Publicaţiei Periodice „Munca Paşnică” la pagina nr.4 a Publicaţiei. S-a obligat Publicația Periodică „Munca Pașnică” să dezmintă informaţia publicată la data de 21 aprilie 2022 în articolul denumit „Cimitire Părăsite” în Ediţia nr. 5 a Publicaţiei Periodice „Munca Paşnică” la pagina nr.4 a Publicaţiei, prin publicarea în Publicația Periodică „Munca Pașnică”, cu aceleaşi caractere ca şi informaţia dezminţită, a textului dezmințirii cu următorul conţinut:

„Publicația Periodică „Munca Pașnică” dezminte afirmaţia precum că „situaţia din cimitirele din Strășeni a devenit dezastruoasă după ce responsabilă de ele a devenit Chiriac Liudmila” – fiind o afirmaţie falsă şi făcută fără substrat factologic.”

„Publicația Periodică „Munca Pașnică” dezminte afirmaţia precum că „Liudmila Chiriac efectuează comercializarea „bronurilor” viitoarelor morminte”, fiind o afirmaţie falsă şi făcută fără substrat factologic.

„Publicația Periodică „Munca Pașnică” dezminte afirmaţia precum că „Liudmila Chiriac mai deţine o funcţie (secretă) de reeltor”, fiind o afirmaţie falsă şi făcută fără substrat factologic.”

„Publicația Periodică „Munca Pașnică” îşi cere scuze de la Liudmila Chiriac pentru informaţiile false, defăimătoare, judecăţile de valoare fără substrat factologic, informaţii despre viaţa familială şi familie precum şi poza caricaturizată a Liudmilei Chiriac, publicate la pagina nr.4 a Ediţiei nr. 4 din 21.04.2022 a Publicaţiei Periodice „Munca Paşnică”.

S-a încasat din contul Publicaţiei Periodice „Munca Paşnică”, în beneficiul Liudmilei Chiriac, suma de 4000 lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 8000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică și suma de 350 lei cu titlu de taxă de stat proporțional valorii pretențiilor admise, iar în total suma de 12350 (douăsprezece mii trei sute cincizeci) lei, în rest acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

Solicitarea apelantului:

3. Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la data de 17 octombrie 2023, apelanții PP”MUNCA PAȘNICĂ”SRL și Ștefan Tulbur, au declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași din 19 septembrie

2023, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri privind respingerea cererii de chemare în judecată. Au indicat că motivele de fapt şi de drept vor fi prezentate suplimentar după ce vor lua cunoştinţă cu hotărârea motivată, rezervându-și dreptul la apel suplimentar.

4. La 3 ianuarie 2024, conform fișei de repartizare, cauza a fost distribuită pentru examinare în ordine de apel judecătorului Ana Panov.
5. Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 9 ianuarie 2024, nu s-a dat curs cererii de apel depusă de apelanții PP"MUNCA PAȘNICĂ"SRL și Ștefan Tulbur. S-a comunicat apelanților PP"MUNCA PAȘNICĂ"SRL și Ștefan Tulbur, că necesită să prezinte, în cancelaria Curţii de Apel Chişinău, apelul motivat cu indicarea motivelor de fapt şi de drept pe care se întemeiază apelul şi probele invocate în susţinerea apelului, dovada de plată a taxei de stat în sumă de 263,00 lei şi că li se acordă termen de 10 zile din momentul recepționării prezentei încheieri să lichideze neajunsurile menţionate. În caz contrar cererea de apel nu va fi considerată depusă şi va fi restituită conform art. 369 alin. (1) din Codul de procedură civilă. S-au adus la cunoștință urmările art. 369 alin. (1^1) din Codul de procedură civilă, ce survin în urma neexecutării prezentei încheieri.
6. La data de 19 februarie 2024, apelanții PP"MUNCA PAȘNICĂ"SRL și Ștefan Tulbur, au depus cererea de apel motivată și dovada de plată a taxei de stat, înlăturând în termen neajunsurile cererii de apel, dat fiind faptul că încheierea Curții de Apel Chișinău din 9 ianuarie 2024, a fost recepționată la data de 8 februarie 2024, fapt confirmat prin avizele de recepție anexate la dosar.
7. Prin încheierea Curţii de Apel Chişinău din 5 martie 2024, s-a acceptat spre examinare cererea de apel depusă de apelanții PP"MUNCA PAȘNICĂ"SRL și Ștefan Tulbur.

Argumentele părților:

8. În motivarea apelului, au indicat că nu sunt de acord cu hotărârea instanței de fond, fiind pasibilă de a fi casată.

Menționează că foiletonul "Cimitire părăsite" publicat în nr. 4 a PP"MUNCA PAȘNICĂ"SRL, a fost scris la solicitarea a zeci de locuitori a orașului Strășeni. Autorul foiletonului, *****, corespondent al gazetei, a constatat faptul situației extrem de vulnerabile a cimitirelor din Străşeni. Responsabil de întreţinerea şi păstrarea curățeniei este Liudmila Chiriac, fapt confirmat de Primăria Strășeni.

Afirmă că potrivit pozelor din cimitir, se dovedește faptul că materialul a fost scris pe fapte reale, iar Liudmila Chiriac a fost criticată pentru neglijență și iresponsabilitate în serviciu.

Punctează că potrivit Legii presei nr. 243 din 26 octombrie 1994, redacția nu răspunde de conținutul materialului publicat, dar răspunde autorul, în cazul dat, corespondentul *****.
Subliniază că ședințele de judecată, au fost petrecute fără a fi invitați reprezentanții redacției, fără a avea posibilitate de a prezenta contraargumente. Indică, că la redacție este înregistrată o adresare semnată de 50 cetățeni ai orașului Strășeni, în care insistă la tragerea la răspundere a Liudmilei Chiriac pentru starea cimitirelor, dar și a altor încălcări în exercitarea funcției ultimei.
Solicită admiterea cererii de apel, casarea hotărârii instanței de fond, cu remiterea cauzei primei instanțe pentru o nouă reexaminare.

9. În şedinţa instanței de apel, apelanții Ștefan Tulbur și PP"MUNCA PAȘNICĂ"SRL, în persoana administratorului Ștefan Tulbur, au solicitat admiterea cererii de apel cu motivele de fapt și de drept invocate în instrumentul de atac.

Avocatul Andrei Cebotari, ce acționează în interesele intimatei Liudmila Chiriac, în ședința instanței de apel, a solicitat respingerea cererii de apel, cu menținerea în vigoare a hotărârii instanței de fond, reiterând integral argumentele expuse în referință.

Aprecierea instanţei de apel:

10. Audiind participanții la proces, analizând şi studiind materialele pricinii, Colegiul atestă că apelul este drept neîntemeiat şi care urmează a fi respins din următoarele motive.
11. În conformitate cu art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunţării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel, apelanta respectând acest termen.
12. În conformitate cu art. 385 lit. a) din Codul de procedură civilă, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul şi să menţină hotărârea primei instanţe.
13. Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al apelantului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluţionarea prezentei cauze (*a se vedea cauza Garda Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; Moreira Ferreira vs Portugalia (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84, 98*).
14. Conform prevederilor art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor şi obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.
15. Articolul 130 alin.(1) din Codul de procedură civilă, statuează că instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe

cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

16. În temeiul art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluționării pricinii şi admisibilitatea acţiunii.
17. Din conținutul celor relatate Colegiul reține că sarcina instanţei de apel derivă reieșind din dispozițiile art. 373 alin. (1), (2), (5) din Codul de procedură civilă, în condițiile în care instanţa de fond a soluționat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acţiunii în raport cu concluziile reţinute de către aceasta.
18. Colegiul Civil reține că instanţa de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reţinându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligaţia să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însuşirea motivelor instanţei inferioare. (*Hirro Balani c. Spaniei, nr. 18064/91 din 9 decembrie 1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29 mai 1997 §43*).
19. Potrivit recomandărilor avizului nr. 11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenţia Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătoreşti, o motivaţie şi o analiză clară sunt cerinţele fundamentale ale hotărârilor judecătoreşti şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerinţelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidenţieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esenţiale ce iau fost prezentate.
20. Instanţa de apel menţionează că, art. 6 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justiţiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligaţiei instanţelor de judecată de a-şi argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanţelor pricinii. Îndatorirea de a motiva coerent şi unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicţii între motivare şi dispozitiv, constituie o garanţie pentru justiţiabili, în faţa eventualului arbitrariu judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.
21. În opinia Colegiului, prima instanță a ținut cont de aceste deziderate și a adoptat o hotărâre bazată pe fundament temeinic și materialul probator administrat.
22. Colegiul constată că, prima instanţa a determinat corect raportul juridic dedus judecății, circumstanţele importante pentru soluţionarea pricinii au fost stabilite şi elucidate pe deplin, probelor prezentate a dat apreciere completă,

obiectivă şi sub toate aspectele, iar hotărârea este legală şi întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor şi intereselor legale a participanților la proces.

23. Din suportul probatoriu prezent la materialele cauzei rezultă că în data de 21 aprilie 2022 în ediția cu nr. 5 al PP”MUNCA PAȘNICĂ”SRL a fost publicat la pagina nr.4 un articol denumit „Cimitire Părăsite”, semnat de către *****, corespondent special. Articolul nominalizat are două imagini grafice, în primul, din partea de sus fiind reprezentată Liudmila Chiriac într-o ipostază caricaturizată, pe fonul unei cruci funerare din cimitir, fiind expusă într-o ipostază jenantă ce îi lezează demnitatea.
24. Colegiul reține că Liudmila Chiriac invocând că analizând conținutul informației publicate de PP”MUNCA PAȘNICĂ”SRL, se constată că, în adresa Liudmilei Chiriac au fost publicate mai multe informații defăimătoare, false, judecăți de valoare fără substrat factologic, informaţii despre viaţa familială a acesteia și anume: ”-*Ba mai mult situaţia a devenit si mai dezastruoasă după ce responsabilă de ele (cimitirele) a devenit Chiriac Liudmila, un cinovnic al gospodăriei comunale Străşeni"; - "Da aceasta puţin ce o deranjează pe Liudmila Chiriac. Nu scapă din vedere însă, comercializarea bronurilor viitoarelor morminte. Spune lumea că ele costă bani bunisori, dar unde se duc ştie numai doamna Chiriac. Ştim din start replica Liudmilei Chiriac: Nu-s parale"; -”Lipseşte doar spirit gospodăresc, de conducere, calităţi ce doamna Liudmila Chiriac nu le are. Se apropie paştele Blajinelor, şi neapărat unul din cimitire va fi vizitat şi de Liudmila Chiriac. Credeţi că va roşi cînd se va pomeni aici...?”; -”Apropo în prezent se duce lupta pentru funcţia de director a gospodăriei comunale, unde candidează şi d. Chiriac. Se îngrozesc chiar şi unii consilieri: Chiar de devine cap a acestei instituţii, apoi e greu de imaginat în ce stare se va pomeni oraşul nostru”; - Mai spun lucrătorii gospodăriei comunale, că Liudmila Chiriac, mai deţine o funcţie (secretă) reeltor. Cumpără şi vinde obiecte imobiliare. E cu mult mai bănos ca nişte cimitir”* (f.d.11).
25. În adresa PP”MUNCA PAȘNICĂ”SRL la data de 27 aprilie 2022 a fost expediată cerere prealabilă, care la data de 17 mai 2022 a fost restituită cu aviz cu mențiunea ”plecat”, ulterior fiind expediată inclusiv la adresa electronică a PP”MUNCA PAȘNICĂ”SRL, la data de 12 mai 2022, PP”MUNCA PAȘNICĂ”SRL a refuzat soluționarea litigiului pe cale amiabilă (f.d.13-18).
26. Prin urmare, la data de 6 iunie 2022, reclamanta Liudmila Chiriac, a depus cererea de chemare în judecată (*ulterior concretizată*) împotriva PP”MUNCA PAȘNICĂ”SRL și Ștefan Tulbur privind apărarea onoarei și demnității profesionale, încasarea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de

judecată.

27. Iar prin hotărârea Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași din 19 septembrie 2023, s-a admis parțial acțiunea. S-a constatat ca fiind false şi defăimătoare informaţia publicată la data de 21 aprilie 2022 în articolul denumit „Cimitire Părăsite” în Ediţia nr.5 a Publicaţiei Periodice „Munca Paşnică” la pagina nr.4 a Publicaţiei. S-a obligat Publicația Periodică „Munca Paşnică” să dezmintă informaţia publicată la data de 21 aprilie 2022 în articolul denumit „Cimitire Părăsite” în Ediţia nr. 5 a Publicaţiei Periodice „Munca Paşnică” la pagina nr.4 a Publicaţiei, prin publicarea în Publicația Periodică „Munca Paşnică”, cu aceleaşi caractere ca şi informaţia dezminţită, a textului dezmințirii cu următorul conţinut:

„Publicația Periodică „Munca Paşnică” dezminte afirmaţia precum că „situaţia din cimitirele din Străşeni a devenit dezastruoasă după ce responsabilă de ele a devenit Chiriac Liudmila” – fiind o afirmaţie falsă şi făcută fără substrat factologic.”

„Publicația Periodică „Munca Paşnică” dezminte afirmaţia precum că „Liudmila Chiriac efectuează comercializarea „bronurilor” viitoarelor morminte”, fiind o afirmaţie falsă şi făcută fără substrat factologic.

„Publicația Periodică „Munca Paşnică” dezminte afirmaţia precum că „Liudmila Chiriac mai deţine o funcţie (secretă) de reeltor”, fiind o afirmaţie falsă şi făcută fără substrat factologic.”

„Publicația Periodică „Munca Paşnică” îşi cere scuze de la Liudmila Chiriac pentru informaţiile false, defăimătoare, judecăţile de valoare fără substrat factologic, informaţii despre viaţa familială şi familie precum şi poza caricaturizată a Liudmilei Chiriac, publicate la pagina nr.4 a Ediţiei nr. 4 din 21.04.2022 a Publicaţiei Periodice „Munca Paşnică”.

S-a încasat din contul Publicaţiei Periodice „Munca Paşnică”, în beneficiul Liudmilei Chiriac, suma de 4000 lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 8000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică și suma de 350 lei cu titlu de taxă de stat proporțional valorii pretențiilor admise, iar în total suma de 12350 (douăsprezece mii trei sute cincizeci) lei, în rest acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

28. Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, apelanții PP”MUNCA PAȘNICĂ”SRL și Ștefan Tulbur, au declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași din 19 septembrie 2023, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii instanței de fond cu remiterea cauzei primei instanțe pentru o nouă reexaminare.

29. Verificând legalitatea şi temeinicia hotărârii instanţei ierarhic inferioare în raport cu criticele formulate în cererea de apel şi materialul probator, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Chișinău conchide că soluția instanței de fond privind admiterea parțială a acțiunii, este una corectă, rezultată din aprecierea corectă a materialului probator şi

interpretarea justă a normelor de drept material.

30. Cadrul relevant speţei sunt prevederile art. 9 alin. (1) din Codul civil, drepturile şi obligaţiile civile apar în temeiul legii, precum şi în baza actelor persoanelor fizice şi juridice care, deşi nu sînt prevăzute de lege, dau naştere la drepturi şi obligaţii civile, pornind de la principiile legislaţiei civile. Alin. (2) prevede că drepturile şi obligaţiile civile apar: a) din contracte şi din alte acte juridice; b) din acte emise de o autoritate publică, prevăzute de lege drept temei al apariţiei drepturilor şi obligaţiilor civile; c) din hotărîre judecătorească în care sînt stabilite drepturi şi obligaţii; d) în urma creării şi dobîndirii de bunuri în temeiuri neinterzise de lege; e) în urma elaborării obiectelor de proprietate intelectuală; f) în urma cauzării de prejudicii unei alte persoane; g) în urma îmbogăţirii fără justă cauză; h) în urma altor fapte ale persoanelor fizice şi juridice şi a unor evenimente de care legea leagă apariţia unor efecte juridice în materie civilă.
31. Conform prevederilor art. 19 alin. (1) din Codul civil, în condiţiile legii, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial şi nepatrimonial cauzat astfel. Alin. (2) prevede că se consideră prejudiciu patrimonial cheltuielile pe care persoana lezată le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat, distrugerea sau deteriorarea bunurilor sale (daună reală), precum şi profitul ratat ca urmare a încălcării dreptului sau interesului recunoscut de lege (profit ratat). Potrivit alin. (3), se consideră prejudiciu nepatrimonial (prejudiciu moral) suferinţele fizice şi psihice, precum şi diminuarea calităţii vieţii. În cazul vătămării sănătăţii, prejudiciul nepatrimonial cuprinde, de asemenea, pierderea sau diminuarea unei capacităţi a corpului uman (prejudiciu biologic).
32. Conform prevederilor art. 2 al Legii cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, termenii şi expresiile utilizate în prezenta lege au următoarele semnificaţii: *defăimare* – răspîndire a informaţiei false care lezează onoarea, demnitatea şi/sau reputaţia profesională a persoanei; *răspîndire a informaţiei* – proces de transmitere a informaţiei către alte persoane (cel puţin către o persoană, exceptînd persoana lezată); *informaţie* – orice expunere de fapt, opinie sau idee sub formă de text, sunet şi/sau imagine; *judecată de valoare* – opinie, comentariu, teorie sau idee care reflectă atitudinea faţă de un fapt, a cărei veridicitate este imposibil de dovedit; *judecată de valoare fără substrat factologic suficient* – judecată de valoare care se bazează pe fapte care nu au avut loc sau pe fapte care au avut loc, dar a căror expunere este denaturată pînă la falsitate; *injurie* – exprimare verbală, scrisă sau nonverbală care ofensează intenţionat persoana şi care contravine normelor de conduită general acceptate într-o societate

democratică; *informaţie despre viaţa privată şi de familie* – orice informaţie, inclusiv imagine, privind viaţa familială, viaţa la domiciliu, corespondenţa şi conţinutul ei, sănătatea şi defectele fizice, orientarea şi viaţa sexuală, precum şi comportamentul persoanei, în condiţiile în care persoana contează, în mod rezonabil, pe intimitate; *interes public* – interes al societăţii (şi nu simpla curiozitate a indivizilor) faţă de evenimentele ce ţin de exercitarea puterii publice într-un stat democratic sau faţă de alte probleme care, în mod normal, trezesc interesul societăţii sau al unei părţi a ei; *persoană care exercită funcţii publice* – persoană fizică care exercită atribuţiile puterii publice (executive, legislative ori judecătoreşti) sau persoană juridică ce prestează servicii de utilitate publică, sau persoană fizică care administrează persoana juridică ce prestează servicii de utilitate publică ori subdiviziuni ale acesteia; *investigaţie jurnalistică* – cercetare rezonabilă a faptelor de către mass-media pentru realizarea unui material jurnalistic; *rectificare* – corectare benevolă, din proprie iniţiativă sau la cerere, a faptelor care au fost prezentate greşit; *dezminţire* – infirmare a relatărilor defăimătoare cu privire la fapte care nu corespund realităţii.

33. Conform prevederilor art. 3 alin. (1) al Legii cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de a căuta, de a primi şi de a comunica fapte şi idei. Potrivit alin. (2), libertatea de exprimare protejează atît conţinutul, cît şi forma informaţiei exprimate, inclusiv a informaţiei care ofensează, şochează sau deranjează. Alin. (3) prevede că exercitarea libertăţii de exprimare poate fi supusă unor restrîngeri prevăzute de lege, necesare într-o societate democratică pentru securitatea naţională, integritatea teritorială sau siguranţa publică, pentru a apăra ordinea şi a preveni infracţiunile, pentru a proteja sănătatea şi morala, reputaţia sau drepturile altora, pentru a împiedica divulgarea de informaţii confidenţiale sau pentru a garanta autoritatea şi imparţialitatea puterii judecătoreşti. Potrivit alin. (4), restrîngerea libertăţii de exprimare se admite doar pentru protejarea unui interes legitim prevăzut la alin.(3) şi doar în cazul în care restrîngerea este proporţională cu situaţia care a determinat-o, respectîndu-se echilibrul just dintre interesul protejat şi libertatea de exprimare, precum şi libertatea publicului de a fi informat. Alin. (4^2) prevede că în condiţiile alin.(3), se interzic răspândirea şi/sau utilizarea în public a simbolurilor fasciste, rasiste ori xenofobe, propagarea şi/sau utilizarea în scopuri politice a simbolurilor fasciste, precum şi promovarea ideologiilor fasciste, rasiste ori xenofobe şi/sau negarea Holocaustului, acţiuni care se sancţionează în conformitate cu legislaţia în vigoare. Iar potrivit alin. (5), garanţiile privind libertatea de exprimare nu se extind asupra discursurilor care incită la ură sau la violenţă.

34. Conform prevederilor art. 7 alin. (1) al Legii cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, orice persoană are dreptul la apărarea onoarei, demnităţii şi reputaţiei sale profesionale lezate prin răspîndirea relatărilor false cu privire la fapte, a judecăţilor de valoare fără substrat factologic suficient sau prin injurie. Potrivit alin. (2), persoana lezată prin răspîndirea unor relatări cu privire la fapte poate fi restabilită în drepturi dacă informaţia cumulează următoarele condiţii: a) este falsă; b) este defăimătoare; c) permite identificarea persoanei vizate de informaţie. Alin.(3) prevede că persoana care se consideră lezată în modul stabilit la alin.(2) poate solicita rectificarea sau dezminţirea informaţiei, precum şi repararea prejudiciului moral şi material cauzat. Alin. (4) prevede că persoana lezată prin răspîndirea unor judecăţi de valoare poate fi restabilită în drepturi dacă judecăţile de valoare cumulează următoarele condiţii: a) nu se bazează pe un substrat factologic suficient; b) au un caracter defăimător; c) permit identificarea persoanei vizate de informaţie. La fel, potrivit alin. (5), persoana care se consideră lezată în modul stabilit la alin.(4) poate solicita rectificarea sau dezminţirea informaţiei, sau publicarea unei replici, precum şi repararea prejudiciului moral şi material cauzat. Alin. (6) prevede că se consideră injurie exprimarea care cumulează următoarele condiţii: a) exprimarea intenţionată verbală, scrisă sau nonverbală nu corespunde normelor de conduită general acceptate într-o societate democratică; b) permite identificarea persoanei vizate. Potrivit alin. (7), persoana care se consideră lezată în modul stabilit la alin.(6) poate solicita exprimarea scuzelor şi repararea prejudiciului moral şi material cauzat. Iar potrivit alin. (8), nimeni nu poate fi tras la răspundere pentru stilul umoristic şi satiric dacă prin folosirea acestuia nu se induce în eroare publicul în privinţa faptelor.
35. Conform prevederilor art. 15 alin. (1) al Legii cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, persoana care se consideră defăimată poate solicita, prin cerere prealabilă, autorului informaţiei şi/sau persoanei juridice care a răspîndit-o rectificarea sau dezminţirea informaţiei defăimătoare, acordarea dreptului la replică sau exprimarea scuzelor şi compensarea prejudiciului cauzat. În caz de deces al persoanei defăimate, cererea prealabilă se depune de către persoana interesată. Alin.(2) prevede că cererea prealabilă se depune în termen de 20 de zile de la data la care persoana a aflat sau trebuia să afle despre informaţia defăimătoare. Acesta este un termen de prescripţie. La împlinirea unui an din ziua defăimării, persoana nu poate solicita repunerea sa în termenul de depunere a cererii prealabile. Iar potrivit alin. (3), persoana va indica în cerere informaţia pe care o consideră defăimătoare şi, în cazul răspîndirii unor relatări cu privire la fapte, circumstanţele care demonstrează că informaţia este în esenţă falsă sau,

în cazul răspîndirii judecăţilor de valoare, circumstanţele care demonstrează că acestea nu se bazează pe un substrat factologic suficient.

36. Conform prevederilor art. 16 alin. (1) al Legii cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, cererea prealabilă se examinează în termen de 5 zile de către autorul informaţiei şi, după caz, de către persoana juridică ce a răspîndit această informaţie. Alin. (2) prevede că dacă se constată că informaţia la care se referă cererea prealabilă este falsă sau nu se bazează pe un substrat factologic suficient, persoana juridică ce a răspîndit informaţia sau autorul informaţiei satisface cererea prealabilă, fiind obligat să efectueze, după caz, rectificarea sau dezminţirea informaţiei defăimătoare, acordarea dreptului la replică sau exprimarea scuzelor şi compensarea, la cerere, a prejudiciilor cauzate. Potrivit alin. (3), rectificarea sau dezminţirea informaţiei, acordarea dreptului la replică sau exprimarea scuzelor se efectuează în termen de 15 zile de la data examinării cererii prealabile, iar dacă informaţia a fost răspîndită de mass-media şi publicaţia sau emisiunea care a răspîndit această informaţie apare mai rar decît o dată la 15 zile, în următorul număr sau emisiune. Alin. (4) prevede că plata compensaţiilor în temeiul cererii prealabile se efectuează în termen de 15 zile de la data examinării cererii prealabile sau într-un alt termen convenit de părţi. Iar potrivit alin. (5) prevede că în cazul refuzului de a satisface, integral sau parţial, cererea prealabilă, persoana lezată poate depune cerere de chemare în judecată.
37. Conformitate prevederilor art. 10 al Convenţiei Europene a Drepturilor Omului, Convenția nu garantează o libertate de exprimare nelimitată chiar şi în ceea ce priveşte relatările presei cu privire la interes public deosebit. Exercitarea acestei libertăţi presupune obligaţii şi responsabilităţi, care, conform par.2 al art.10 din Convenţie, se aplică presei. Aceste obligaţii şi responsabilităţi pot avea însemnătate cînd există o întrebare cu privire la atacul asupra reputaţiei unor persoane private şi subminarea drepturilor altor persoane (*Hotărîrea CEDO din 27.03.1996 pe cauza Godwin c. United and Kingdom*).
38. Conform prevederilor art. 34 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, dreptul persoanei de a avea acces la orice informaţie de interes public nu poate fi îngrădit. Alin. (2) prevede că autorităţile publice, potrivit competenţelor ce le revin, sînt obligate să asigure informarea corectă a cetăţenilor asupra treburilor publice şi asupra problemelor de interes personal. Potrivit alin. (3), dreptul la informaţie nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecţie a cetăţenilor sau siguranţa naţională. Potrivit alin. (4), mijloacele de informare publică, de stat sau private, sînt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice. Iar potrivit alin. (5), mijloacele de informare publică

nu sînt supuse cenzurii.

39. Raportând normele legale citate mai sus în coraport cu circumstanțele de fapt ale speței constatate anterior, Colegiul civil constată că instanța de fond just a dispus admiterea parțială a acțiunii, reținând faptul că potrivit conținutului informației publicate de PP"MUNCA PAȘNICĂ"SRL, se constată că, de către PP"MUNCA PAȘNICĂ"SRL au fost făcute mai multe afirmații defăimătoare, false, ce nu corespund realității ce au avut drept scop intimidarea şi defăimarea Liudmilei Chiriac, fără a aduce probe sau cu utilizarea unor tehnici jurnalistice ce nu ar leza demnitatea umană şi profesională a persoanei, având în vedere că, de fapt și de drept, Liudmila Chiriac în prezent deţine funcţia de *****, începând cu anul 2021 fiind implicată în implementarea proiectului de extindere a colectării separate a deșeurilor în cadrul companiei "Moldova reciclează deşeuri", contribuind la adoptarea strategiei locale de gestionare a deșeurilor în mun. Străşeni (f.d.12).
40. Colegiul atestă că instanța de fond just a constatat că la caz, judecăţile de valoare utilizate de publicația periodică nu se bazează pe un substrat factologic suficient, au un caracter defăimător și permit identificarea persoanei vizate de informație, respectiv, prin prisma art. 7 alin. (4) și (5) din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, Liudmila Chiriac are dreptul să fie restabilită în drepturi prin dezmințirea informației şi repararea prejudiciului moral cauzat.
41. Conform prevederilor art. 24 alin. (1) din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, reclamantul trebuie să dovedească următoarele: a) pîrîtul a răspîndit informaţia; b) informaţia îl vizează şi este defăimătoare; c) informaţia constituie o relatare cu privire la fapte şi este în esenţă falsă; sau d) judecata de valoare nu se bazează pe un substrat factologic suficient; e) existenţa şi cuantumul prejudiciului cauzat. Potrivit alin. (2), pîrîtul trebuie să dovedească următoarele: a) informaţia nu este defăimătoare şi/sau nu îl vizează pe reclamant; b) informaţia constituie o judecată de valoare care se bazează pe un substrat factologic suficient; c) la momentul răspîndirii informaţiei, deşi a luat toate măsurile de diligenţă, nu putea şti că prin acţiunile sale contribuie la răspîndirea relatărilor false cu privire la fapte sau a judecăţilor de valoare fără substrat factologic suficient; d) informaţia răspîndită este de interes public. Iar potrivit alin. (3), în cazurile ce vizează restrîngerea libertăţii de exprimare, refuzul pîrîtului de a dezvălui un secret profesional sau sursa de informare nu constituie temei suficient pentru admiterea acţiunii.
42. Din ansamblul reglementărilor privind dreptul la liberă exprimare, rezultă că acesta nu este unul absolut, ci poate fi supus limitărilor, restrângerilor, în ipoteza în care folosirea libertății de exprimare este îndreptată împotriva

anumitor valori pe care statul le poate apăra în mod legitim sau chiar împotriva democrației însăși.

43. Astfel, libertatea de exprimare, ca drept esențial într-o societate democratică, nu poate fi exercitată dincolo de orice limite. Ca orice altă libertate socială, ea presupune luarea în considerare a unor interese de ordin general, cum sunt siguranța națională, integritatea teritorială a statelor contractante, siguranța publică, apărarea acesteia şi prevenirea săvârșirii unor infracțiuni, protecția sănătății şi a moralei publice, garantarea autorității şi imparțialității puterii judiciare, precum şi a unor interese de ordin personal, anume reputația şi drepturile ce aparțin altor persoane, împiedicarea divulgării informațiilor confidențiale.
44. Aceste limitări se concretizează în posibilitatea existenței unor ingerințe ale autorităților statale în exercițiul dreptului la libertatea de exprimare, spre a se realiza scopurile enunțate de art. 10 paragraful 2 din Convenție, CtEDO a subliniat în repetate rânduri că restricțiile la libertatea de exprimare, oricare ar fi contextul în discuție, nu sunt compatibile cu dispozițiile art. 10 paragraful 2 decât dacă îndeplinesc condițiile pe care textul le impune în privința lor.
45. Din interpretarea dispozițiilor normei convenționale evocate, rezultă că exercițiul libertății de exprimare presupune „îndatoriri şi responsabilități" şi el poate fi supus unor „formalităţi, condiţii, restricţii sau sancţiuni", ceea ce semnifică recunoașterea posibilității pentru stat de a exercita anumite ingerințe în exercițiul acestei libertăți fundamentale.
46. Cu toate acestea, restricțiile statale trebuie să îndeplinească anumite condiţii, respectiv să fie prevăzute de lege, lege care trebuie să întrunească cerințele previzibilității și accesibilității, să urmărească un scop legitim şi să fie necesare într-o societate democratică. Nu în ultimul rând, pentru a exista un echilibru între scopul vizat și mijloacele folosite, între interesul general și protejarea dreptului individual, acestor condiții li s-a adăugat și cerința proporționalității.
47. În ceea ce privește dreptul la viaţa privată, Curtea Europeană a decis, în jurisprudența sa constantă, că noțiunea de viață privată cuprinde elemente care se raportează la identitatea unei persoane, cum ar fi numele său, personalitatea, integritatea sa fizică şi morală, garanția oferită de art. 8 din Convenție fiind destinată, în principal, să asigure dezvoltarea, fără ingerințe exterioare, a personalității fiecărui individ în relațiile cu semenii. Aşadar, există o zonă de interacţiune între individ şi terţi care, chiar şi într-un context public, aparţine „vieţii private" (*a se vedea Von Hannover C. Germaniei, paragraful 50*).
48. De asemenea, s-a statuat că „dreptul la apărarea reputației este un drept care, în calitate de element al vieţii private, este legat de art. 8 din Convenţie" (*a se*

vedea Chauvy şi alţii C. Franţei, par.70).

49. În cauza Petrina contra României, s-a arătat că trebuie găsit un echilibru între libertatea de exprimare şi dreptul la viaţa privată, care cade sub incidenţa art. 8, echilibru care impune tragerea la răspundere a persoanelor vinovate de comiterea afirmațiilor denigratoare, dacă afirmațiile reprezintă situaţii factuale, lipsite de suport probatoriu, efectuate în cadrul unei adevărate campanii de denigrare şi reiterate în public, prin mijloace de comunicare prin presă şi mass-media cu rea-credinţă.
50. În consecință, elementele esențiale care trebuie luate în considerare în aprecierea respectării limitelor libertăţii de exprimare, din perspectiva jurisprudenței instanței de contencios european, sunt: calitatea şi funcţia persoanei criticate, forma/stilul şi contextul mesajului critic, contextul în care este redactat articolul, interesul public pentru tema dezbătută (*cauza Bugan c. României*), buna-credinţă a jurnalistului (*cauza Ileana Constantinescu c. României*), conceptele de judecată de valoare şi situaţiile faptice și raportul dintre ele, doza de exagerare a limbajului folosit, natura și severitatea sancțiunii aplicate (*Cumpănă și Mazăre c. României*), precum şi motivarea hotărârii (*cauzele Bugan c. României, Dumitru c. României*).
51. Totodată, Colegiul subliniază că, prevederile legale citate supra, trebuie interpretate şi aplicate în concordanță cu jurisprudența Curții Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului, pentru că libertatea de exprimare este garantată şi de art.10 din Convenția Europeană, care prin paragraful al doilea permite statelor să aducă anumite limitări acestei libertăți, cu condiția să respecte cerințele prevăzute de Convenție pentru valabilitatea lor. Astfel, s-a prevăzut că „exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri şi responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru (…) protecția reputației sau a drepturilor altora(...).
52. Așadar, pentru a fi convențională, ingerința în libertatea de exprimare trebuie să îndeplinească trei condiții cumulative prevăzute de paragraful 2 al art. 10 CEDO, şi anume: i) măsura să fie prevăzută de lege; ii) să urmărească unul din scopurile legitime prevăzute în paragraful 2; iii) şi să fie necesară într-o societate democratică pentru atingerea lor.
53. Luând în considerare, prima condiție ca măsura să fie prevăzută de lege, Colegiul reține prevederile sus-citate de la art. 3 alin. (1), (2) şi (3) al Legii cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, care prevăd condițiile și temeiurile de limitare a libertății de exprimare.
54. Iar, în privința condiției ca măsura să urmărească unul din scopurile legitime, instanța reține că unul din scopurile legitime prevăzute în paragraful 2 al art.10 din Convenție, este protecția reputației altora. Respectiv, odată ce s-a

constatat cu certitudine că măsura de limitare a libertății de exprimare este prevăzută de lege și a urmărit un scop legitim, în continuare urmează a fi examinată cea de a treia condiție și anume, dacă există un just echilibru între, pe de o parte, protecția dreptului consacrat de articolul 10 CEDO şi, pe de altă parte, aceea a dreptului reclamantului la protecția onoarei, demnității și reputației profesionale, care, ca elemente al vieții private, sunt garantate de art. 8 al Convenției.

55. Distincția între informații, denumite fapte, şi opinii, denumite judecăți de valoare, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a remarcat că existența faptelor poate fi demonstrată, în timp ce adevărul judecăților de valoare nu este susceptibil de a fi dovedit.
56. În cazul judecăților de valoare, proba veridicității este imposibilă, iar exigența administrării ei afectează esența libertății de opinie, care constituie unul din elementele fundamentale ale dreptului garantat de art.10 din Convenție.
57. Astfel, la caz prezintă relevanță și prevederile art. 2 din Legea cu privire la libertatea de exprimare, care stabilește că judecată de valoare constituie opinie, comentariu, teorie sau idee care reflectă atitudinea față de un fapt, a cărei veridicitate este imposibil de dovedit, iar judecată de valoare fără substrat factologic suficient constituie judecată de valoare care se bazează pe fapte care nu au avut loc sau pe fapte care au avut loc, dar a căror expunere este denaturată până la falsitate.
58. La caz, Colegiul constată că instanța de fond just a reținut faptul că judecăţile de valoare utilizate de publicația periodică nu se bazează pe un substrat factologic suficient, au un caracter defăimător și permit identificarea persoanei vizate de informație, respectiv, prin prisma art. 7 alin. (4) și (5) din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, Liudmila Chiriac are dreptul să fie restabilită în drepturi prin dezmințirea informației şi repararea prejudiciului moral cauzat.
59. Conform prevederilor art. 26 alin. (1) din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, orice persoană este în drept să ceară în instanţa de judecată dezminţirea relatărilor false şi defăimătoare cu privire la fapte. Iar potrivit alin. (2), în cazul în care instanţa de judecată va stabili că acţiunea cu privire la răspîndirea informaţiei false şi defăimătoare este întemeiată, iar reclamantul solicită publicarea unei dezminţiri, instanţa va dispune dezminţirea relatărilor false şi defăimătoare, indicînd în dispozitivul hotărîrii textul dezminţirii.
60. Prin urmare, Colegiul constată că instanța de fond just a constatat ca fiind false şi defăimătoare informația publicată la data de 21 aprilie 2022 în articolul denumit „Cimitire Părăsite” în Ediţia nr.5 a Publicaţiei Periodice „Munca Paşnică” la pagina nr.4 a Publicaţiei. S-a obligat Publicația Periodică

„Munca Paşnică” să dezmintă informaţia publicată la data de 21 aprilie 2022 în articolul denumit „Cimitire Părăsite” în Ediţia nr. 5 a Publicaţiei Periodice „Munca Paşnică” la pagina nr.4 a Publicaţiei, prin publicarea în Publicația Periodică „Munca Pașnică”, cu aceleaşi caractere ca şi informaţia dezminţită, a textului dezmințirii cu următorul conţinut:

„Publicația Periodică „Munca Pașnică” dezminte afirmaţia precum că „situaţia din cimitirele din Străşeni a devenit dezastruoasă după ce responsabilă de ele a devenit Chiriac Liudmila” – fiind o afirmaţie falsă şi făcută fără substrat factologic.”

„Publicația Periodică „Munca Pașnică” dezminte afirmaţia precum că „Liudmila Chiriac efectuează comercializarea „bronurilor” viitoarelor morminte”, fiind o afirmaţie falsă şi făcută fără substrat factologic.

„Publicația Periodică „Munca Pașnică” dezminte afirmaţia precum că „Liudmila Chiriac mai deţine o funcţie (secretă) de reeltor”, fiind o afirmaţie falsă şi făcută fără substrat factologic.”

„Publicația Periodică „Munca Pașnică” îşi cere scuze de la Liudmila Chiriac pentru informaţiile false, defăimătoare, judecăţile de valoare fără substrat factologic, informaţii despre viaţa familială şi familie precum şi poza caricaturizată a Liudmilei Chiriac, publicate la pagina nr.4 a Ediţiei nr. 4 din 21.04.2022 a Publicaţiei Periodice „Munca Paşnică”.

61. În aceeaşi ordine de idei, just a dispus încasarea de la PP”MUNCA PAȘNICĂ”SRL, în beneficiul Liudmilei Chiriac, suma de 4000 lei cu titlu de prejudiciu moral, or, în conformitate cu prevederile art. 2036 alin.(1) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanţa de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparaţia prejudiciului prin plata de despăgubiri.
62. Conform prevederilor art.2037 alin.(1) Cod civil, mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanţa de judecată în funcţie de caracterul şi gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăţie a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiţie a răspunderii, şi de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacţie echitabilă persoanei vătămate. Alin.(2) prevede că caracterul şi gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanţa de judecată, luând în considerare circumstanţele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităţilor de viaţă familială şi socială, precum şi statutul social al persoanei vătămate. Iar potrivit alin.(3) al aceluiaşi articol, la determinarea despăgubirii, instanţa de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obişnuit în împrejurări similare şi, pe de altă parte, ia în cont particularităţile cazului.
63. Conform prevederilor art. 29 alin. (1) din Legea cu privire la libertatea de

exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010, instanţa de judecată va acorda o compensaţie de natură să aducă satisfacţie persoanei lezate. La stabilirea cuantumului compensaţiei pentru prejudiciul moral, acordată persoanei fizice, instanţa de judecată va lua în consideraţie caracterul şi gravitatea suferinţelor fizice şi psihice cauzate reclamantului, caracterul informaţiei răspîndite, gradul de răspîndire a informaţiei, personalitatea reclamantului, reputaţia pîrîtului, gradul de vinovăţie a pîrîtului, consecinţele răspîndirii informaţiei defăimătoare, starea materială a reclamantului şi cea a pîrîtului, publicarea rectificării, dezminţirii sau acordarea dreptului la replică pînă la depunerea cererii de chemare în judecată şi alte circumstanţe importante pentru examinarea cauzei.

64. Luând în considerație că prin circumstanțele descrise în cererea de chemare în judecată, reclamantei-intimate Liudmila Chiriac, ia fost adus prejudiciu onoarei, demnității şi reputației profesionale, evaluând informațiile răspândite și ținând cont de statutul social al reclamantei-intimate Liudmila Chiriac și rezonanța celor descrise, Colegiul apreciază că compensația de 4000,00 lei este de natură să-i aducă satisfacţie echitabilă persoanei lezate.
65. Colegiul atestă că instanța de fond just a ajuns la această concluzie, reieșind din caracterul suferințelor psihice cauzate reclamantei-intimate Liudmila Chiriac prin plasarea informației defăimătoare.
66. Concomitent, Colegiul reține că potrivit prevederilor art. 82 din Codul de procedură civilă, cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat şi din cheltuielile de judecare a cauzei.
67. Conform prevederilor art. 90 lit. i) din Codul de procedură civilă, din cheltuielile de judecare a cauzei fac parte: i) cheltuielile de asistență juridică.
68. Conform prevederilor art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.
69. Conform prevederilor art.96 alin.(1) și (1^1) Cod de procedură civilă, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile ei de asistenţă juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile. Cheltuielile menţionate la alin.(1) se compensează părţii care a avut cîştig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată de avocat.
70. În așa împrejurări, reținând dispozițiile sus menționate, în legătură cu faptul că cererea de chemare în judecată depusă de Liudmila Chiriac, a fost admisă

parțial, Colegiul consideră că instanța de fond just a dispus compensarea cheltuielilor de judecată, proporțional pretențiilor admise.

71. Referitor la celelalte constatări ale instanței de fond, și anume în partea respingerii pretenției împotriva lui Ștefan Tulbur, Colegiul remarcă faptul că partea apelantă, nu a contestat-o, iar ca urmare, prin prisma limitelor judecării apelului, instanța de apel nu urmează a se expune pe fond asupra acestei pretenții.
72. În această ordine de idei, Colegiul apreciază cu certitudine caracterul formal al argumentelor apelanților, care nu generează opozabilitate instanței atât timp cât aceste argumente nu au fost confirmate prin alte probe relevante și admisibile.
73. Dispunând respingerea cererii de apel, depusă de apelanții PP"MUNCA PAȘNICĂ"SRL și PP"MUNCA PAȘNICĂ"SRL, Colegiul atestă că ultimii solicită casarea hotărârii instanței de fond, cu trimiterea cauzei spre rejudecare, pe motiv că instanța a examinat cauza în lipsa reprezentanților redacției.
74. La acest compartiment, Colegiul reține că deşi apelanții nu fac trimitere expres la norma prevăzută la art. 385 lit. d) din Codul de procedură civilă, solicitarea a fost formulată în sensul prevăzut de articolul dat, însă care se constată a fi unul neîntemeiat, or, din materialele cauzei se atestă cu certitudine citarea corespunzătoare a pârâților-apelanți.
75. La fel, la 3 martie 2023 (f.d.56) apelantul a făcut cunoştinţă cu materialele cauzei şi a semnat o recipisă prin care a fost înștiințat despre şedinţa de judecată care urma să fie desfășurată la 24 aprilie 2023, şedinţă în care nu s-a prezentat. Iar la 13 septembrie 2023 apelantul a recepționat cererea de concretizare a pretențiilor (f.d.81).
76. În această ordine de idei, în viziunea Colegiului, toate argumentele și afirmațiile invocate de către apelanții-pârâți, citate supra, sunt vădit lipsite de suport juridic, sub toate aspectele au fost examinate de prima instanță, iar instanța de apel le apreciază ca fiind inconsistente și fără raționament valabil circumstanțelor speței.
77. În această ordine de idei, în viziunea Colegiului, toate argumentele și afirmațiile invocate de către apelanții-pârâți, citate supra, sunt vădit lipsite de suport juridic, sub toate aspectele au fost examinate de prima instanță, iar instanța de apel le apreciază ca fiind inconsistente și fără raționament valabil circumstanțelor speţei.
78. În final, instanţa de apel subliniază că, contrar prevederilor articolelor 118, 121 Cod de procedură civilă, apelanții-pârâți, în fața instanţei de fond, nu au adus careva probe în susținerea poziției sale și prin urmare instanța de fond just a aplicat normele legale relevante la circumstanțele speței și a admis

parțial acțiunea.

79. În plus, este important de remarcat faptul că apelanții-pârâți, utilizând calea de atac nu au prezentat în instanța de apel probe, pe care nu au avut posibilitatea să le prezinte instanței de fond și care ar fi de natură să răstoarne concluziile expuse în hotărârea contestată.
80. În așa împrejurări, Colegiul reiterează că, concluziile primei instanţe sunt întemeiate şi legale, în concordanță cu prevederile art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea urmează a fi menținută cu respingerea cererii de apel, ca fiind neîntemeiată.

În conformitate cu prevederile articolelor 385 lit. a), 389-390 din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău,-

D E C I D E :

Se respinge, din lipsă de temei, apelul declarat de apelanții Publicația Periodică ”MUNCA PAȘNICĂ” Societate cu Răspundere Limitată și Ștefan Tulbur.

Se menține hotărârea Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași din 19 septembrie 2023.

Decizia este definitivă, dar poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Preşedintele şedinţei: Ana Panov

Judecătorii: Vitalie Cotorobai

Viorica Mihaila